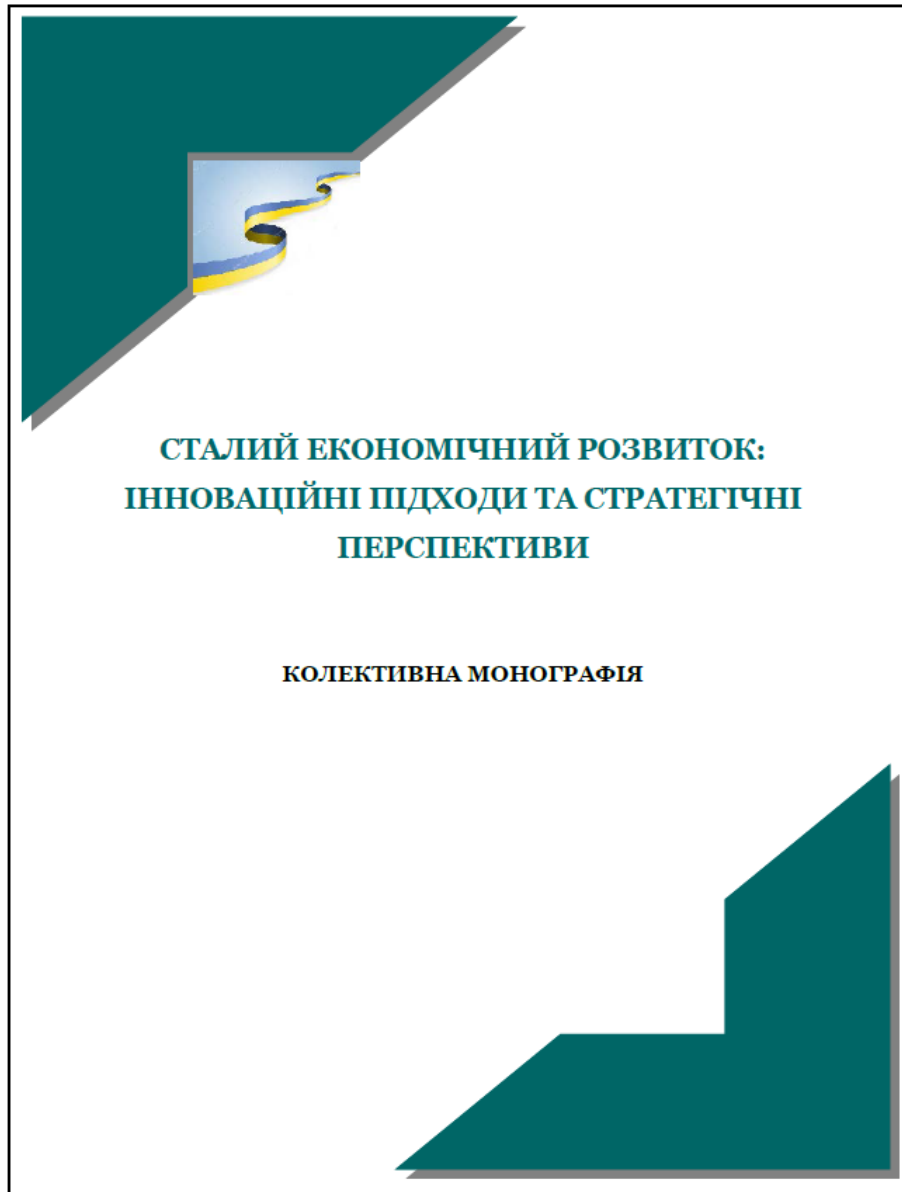

ДОДАТОК А
Копії публікацій

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ РАДІОЕЛЕКТРОНІКИ

Кафедра економічної кібернетики та управління економічною безпекою

**СТАЛИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК:
ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ТА СТРАТЕГІЧНІ
ПЕРСПЕКТИВИ**

Колективна монографія

Харків 2024

УДК 330.131
С91

Рекомендовано Науково-технічною радою
Харківського національного університету радіоелектроніки
(протокол від 26.12.2024 № 13)

Рецензенти

Белікова Н. В., доктор економічних наук, професор, Учений секретар Науково-дослідного центру індустріальних проблем розвитку НАН України.

Маргасова В. Г., доктор економічних наук, професор, директор Науково-дослідного інституту економіки Київського національного університету технологій та дизайну.

Ларіна Т. Ф., доктор економічних наук, професор, декан факультету економічних відносин та фінансів Державного біотехнологічного університету.

Сталий економічний розвиток: інноваційні підходи та стратегічні перспективи: колективна монографія / За заг. ред. д.е.н., проф. Т. В. Полозової. Харків: ХНУРЕ, 2024. 432 с.

Монографію присвячено дослідженню особливостей функціонування соціально-економічних систем в контексті цілей сталого розвитку. Висвітлено проблеми господарювання економічних агентів на всіх рівнях управління в умовах цифрової трансформації та протидії гібридним загрозам, питання забезпечення економічної безпеки окремих підприємств, галузей, регіонів та країни в цілому. Монографія є результатом теоретичних і практичних досліджень з удосконалення методологічного та науково-методичного забезпечення функціонування соціально-економічних систем на мікро-, мезо- та макроекономічному рівнях.

Монографія призначена для науковців, викладачів, здобувачів всіх рівнів вищої освіти, фахівців, професіоналів-практиків, які займаються дослідженням механізмів функціонування соціально-економічних систем, напрямів цифрової трансформації в умовах протидії гібридним загрозам, забезпечення економічної безпеки підприємств, галузей, регіонів та країни в контексті цілей сталого розвитку.

Відповідальність за зміст та достовірність матеріалів несуть автори. Думка авторів може не співпадати з думкою членів редколегії.

ISBN 978-966-659-401-6
DOI: 10.30837/EK.2024

© Кафедра економічної кібернетики та управління економічною безпекою, 2024
© Харківський національний університет радіоелектроніки, 2024
© Колектив авторів, 2024

ЗМІСТ

ВСТУП	6
<i>Ovstuchenko Y.V., Peresada O.V., Budyansky V.S.</i>	
WAYS OF IMPROVING THE FINANCIAL CONDITION OF AN ENTERPRISE AT THE MENTAL LEVEL	9
<i>Romanenkov Yu., Wei Wan, Siusiuk S., Mazepa A.</i>	
NAVIGATING DIGITAL RISKS IN IT COMPANIES: CHALLENGES AND STRATEGIES FOR MITIGATION	18
<i>Stepanenko S., Huo Yin Zhu, Tselik V., Ahazada E.</i>	
MODELING OF ECONOMIC SECURITY INDEX CALCULATION FOR TENCENT COMPANY	30
<i>Wang Honghai</i>	
INFORMATION TECHNOLOGIES AS A COMPONENT OF THE SOCIAL AND COMMUNICATION SUPPORT OF AN ORGANIZATION	48
<i>Zhang Qin</i>	
A HOLISTIC APPROACH TO IMPLEMENTING AN INTEGRATED SUSTAINABILITY MANAGEMENT SYSTEM	57
<i>Безлепкін А.О., Тохтаміши Н.І., Толмачов Д.А., Турчин О.А.</i>	
ЦИРКУЛЯРНА ЕКОНОМІКА ЯК ОСНОВА СТРАТЕГІЧНОГО ПЛАНУВАННЯ ТА АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ	71
<i>Геселева Н.В., Пронюк Г.В., Стіценко Т.Є.</i>	
СИСТЕМНИЙ АНАЛІЗ ПСИХОФІЗІОЛОГІЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ЛЮДИНИ В КОНТЕКСТІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА	84
<i>Гришко С.В., Черніков Д.І.</i>	
СТРАТЕГІЧНІ ПРІОРИТЕТИ РОЗВИТКУ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ В СУЧАСНИХ УМОВАХ	99
<i>Гуца О.М., Ігуменцева Н.В., Мафуйлов О.В.</i>	
СИСТЕМНИЙ ПІДХІД ПОБУДОВИ СИСТЕМИ КРІ ТА МОТИВАЦІЇ ПЕРСОНАЛУ	110
<i>Довгопол Н.В., Цирілін А.О.</i>	
ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ ЯК ОДИН З ПРИНЦИПІВ ЦИРКУЛЯРНОЇ ЕКОНОМІКИ	123

<i>Другова О.С., Гусейнлі Ш.Р. огли</i>	
ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ КОНТРОЛІНГУ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ПІДПРИЄМСТВА	130
<i>Ду Ханьюй</i>	
СУТНІСТЬ І МІСЦЕ БІЗНЕС-ОСВІТИ В СИСТЕМІ ОСВІТНІХ ПОСЛУГ	144
<i>Кирий В.В., Брюхно О.В., Глушков А.В.</i>	
ІНВЕСТИЦІЙНИЙ ПІДХІД ДО ОЦІНКИ РІВНЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ЕНЕРГЕТИЧНИХ ПІДПРИЄМСТВ	154
<i>Легеза О.М., Тесленко І.В., Полозова О.О., Полозов М.О.</i>	
ВПЛИВ КІБЕРЗАГРОЗ ТА ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА	167
<i>Мізін Д.С., Вешкін Є.П., Зінов'єв А.П.</i>	
ДІАГНОСТИКА ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ТА ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ	177
<i>Мурзабулатова О.В., Сукнов О.М.</i>	
ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА ЯК КЛЮЧОВИЙ ЕЛЕМЕНТ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА	189
<i>Перетлюкова О.В., Полозов О.Б.</i>	
СТРАТЕГІЧНІ ПРІОРИТЕТИ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ В УМОВАХ ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ ДЕРЖАВИ	198
<i>Полозова Т.В., Гурєєва К.А., Доліна К.А., Бессараб І.В.</i>	
ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ТА РИЗИКІВ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	208
<i>Полозова Т.В., Іванов І.О.</i>	
ПОНЯТТЯ ТА ОСОБЛИВОСТІ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ	220
<i>Полозова Т.В., Канунік Є.В., Матвєєва Д.А., Мурсалзаде З.</i>	
ЕНЕРГЕТИЧНА БЕЗПЕКА УКРАЇНИ: ФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	233
<i>Полозова Т.В., Ткаченко А.Г., Осадчук І.О., Осадчук М.О.</i>	
МЕХАНІЗМИ МІНІМІЗАЦІЇ РИЗИКІВ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ В ПРОЦЕСІ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ПІДПРИЄМСТВ	248
<i>Полозова Т.В., Харченко В.В.</i>	
СУЧАСНІ МЕТОДИ ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	262
<i>Помогалова Н.В., Худяков Д.Л., Герасимюк Д.Ю.</i>	
ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА ЯК ОСНОВА СТАЛОГО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ	274

<i>Прибільнова І.Б., Пересада О.В.</i>	
СИСТЕМИ ВИМІРЮВАННЯ ПОКАЗНИКІВ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ	286
<i>Салманов Ельбей Зака огли</i>	
ОБГРУНТУВАННЯ ЗАСТОСУВАННЯ КОМПЕТЕНТІСНОГО ПІДХОДУ ДО УПРАВЛІННЯ МІЖКУЛЬТУРНИМИ КОМУНІКАЦІЯМИ	297
<i>Соколова Л.В., Горгуль К.Р.</i>	
МЕТОДИ РЕЙТИНГУВАННЯ ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА	306
<i>Соколова Л.В., Деменчук В.Д.</i>	
АНАЛІЗ КЛЮЧОВИХ ХАРАКТЕРИСТИК ІННОВАЦІЙНИХ ЛОГІСТИЧНИХ СТРАТЕГІЙ	322
<i>Соколова Л.В., Орлов В.Б.</i>	
НАУКОВО-ПРАКТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	335
<i>Соколова Л.В., Соловійов М.С.</i>	
ПРОГНОЗУВАННЯ ЙМОВІРНОСТІ БАНКРУТСТВА ЯК МЕТОД ОЦІНКИ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	344
<i>Степаненко С.В., Леоненко О.В., Мар'єнко О.М., Красномоєць Г.О.</i>	
ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ОЦІНКИ ПРИБУТКОВОСТІ ТА ОПТИМАЛЬНОГО РОЗПОДІЛУ БАНКІВСЬКИХ РЕСУРСІВ	354
<i>Тардаскіна Т.М.</i>	
КОМПЛЕКСНА ОЦІНКА РОЗВИТКУ ІТ-ГАЛУЗИ В УКРАЇНІ	365
<i>Тардаскіна Т.М., Толкачова Г.В., Терешко Ю.В.</i>	
ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙ У ДІЯЛЬНІСТЬ НАЦІОНАЛЬНОГО ОПЕРАТОРА ПОШТОВОГО ЗВ'ЯЗКУ З УРАХУВАННЯМ МІЖНАРОДНОГО ДОСВІДУ В УМОВАХ ЦИФРОВИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ	377
<i>Шейко І.А., Мартиненко М.С., Неронов П.Є., Кузовкіна К.Р.</i>	
РИЗИКИ КІБЕРБЕЗПЕКИ ДЛЯ СУЧАСНОГО БІЗНЕСУ	389
<i>Шейко І.А., Степаненко Р.Д., Батіг В.В.</i>	
РИЗИКИ ТА ЗАГРОЗИ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА В КОНТЕКСТІ ЦИФРОВОГО РОЗВИТКУ	399
<i>Штанько В.І., Мартиненко М.С.</i>	
ФІЛОСОФСЬКЕ ОСМИСЛЕННЯ ЦІННОСТІ ПРАЦІ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ	412
<i>Штанько В.І., Полозов О.Б., Галін П.К.</i>	
СОЦІАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТА ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ НА РИНКУ ПРАЦІ	420

DOI: <https://doi.org/10.30837/EK.2024.036>

Штанько В.І.,

д.ф.н., професор, завідувач кафедри філософії,

Харківський національний університет радіоелектроніки

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5245-3173>

Полозов О.Б.,

здобувач вищої освіти,

Харківський національний університет радіоелектроніки

ORCID: <https://orcid.org/0009-0002-8133-4813>

Галін П.К.,

здобувач вищої освіти,

Харківський національний університет радіоелектроніки

ORCID: <https://orcid.org/0009-0002-7864-4060>

СОЦІАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТА ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ НА РИНКУ ПРАЦІ

Нові цифрові технології можуть мати далекосяжні впливи на ринок праці. Побоювання, що цифрова трансформація може замінити робочі місця, викликають серйозне занепокоєння як у публічних, так і в академічних дебатах.

Однак залишається суперечливим питання про те, замінюють нові цифрові технології робочі місця чи створюють нові робочі місця. Національне бюро економічних досліджень США [1] дослідило вплив промислових роботів на ринок праці США між 1990 і 2007 роками та встановило факт зниження заробітної плати та зайнятості.

Автори дослідження на базі Інституту проблем зайнятості (Німеччина) проаналізували вплив збільшення кількості промислових роботів на кар'єру окремих робітників у Німеччині. Вони не виявили впливу роботів на загальну зайнятість, але наявність негативного впливу на зайнятість у виробництві: один

додатковий робот призводить до зникнення двох робочих місць у промисловості (це становить 23% загального зниження зайнятості у промисловості Німеччини за період 1994–2014 років, приблизно 275000 робочих місць), але ці втрати компенсуються додатковими робочими місцями у сфері послуг. Проте автори відмічають зниження рівня заробітної плати при впровадженні роботів, проте це відбувається тільки для працівників низької та середньої кваліфікації. Навіть при скороченні робочих місць через автоматизацію та роботизацію, більшість працівників не звільняється а працюють на підприємстві надалі, проте із новим колом обов'язків. У сукупності роботи підвищують продуктивність праці, але не зарплату. Тим самим вони сприяють зменшенню частки трудових доходів. [2].

Світовий економічний форум у своєму звіті [3] визначив основні тренди, що сприяють змінам на ринку праці, а саме:

- технологічний розвиток та підсилення використання передових технологій;
- поширення доступу до цифрових послуг;
- більш широке застосування екологічних, соціальних стандартів і стандартів управління (ESG).
- підвищення вартості життя для споживачів;
- сповільнення темпів економічного зростання.

Таким чином, 85% організацій, що взяли участь в опитуванні, визнали цифровий та технологічний розвиток одним із факторів, що найбільш сприяє змінам на ринку праці [3].

Серед передових технологій, що матимуть вплив на трансформацію ринку праці протягом 2023-2027 років автори звіту виділяють такі: цифрові платформи та додатки, технології розвитку персоналу та освіти, аналітика великих даних, Інтернет речей, хмарні обчислення, шифрування та кібербезпека, електронна та цифрова торгівля та штучний інтелект [3]. Впровадження цих технологій здатне змінити попит на професії та окремі бізнес-операції, що здатне призвести до

соціальних викликів та трансформації сектору освіти та підвищення кваліфікації. До того ж, зазначені вище технології по різному впливають на обсяг попиту на робочу силу. Так, аналітика великих даних, технології кібербезпеки, цифрові додатки та платформи здатні збільшити попит на технічних працівників, тоді як використання робототехніки, електронної торгівлі, штучного інтелекту призводять до скорочення потреби у рутинних операціях, а значить негативно впливають на кількість робочих місць [3].

За прогнозами Світового економічного форуму, протягом 2023-2027 років буде втрачено 83 мільйони робочих місць і створено 69 мільйонів. Це означає скорочення зайнятості на 14 мільйонів робочих місць, або на 2%. Крім того, відбудеться структурний відтік на ринку праці у 152 мільйони робочих місць (зміна професії / сектору роботи/ перекваліфікація), або 23% із 673 мільйонів працівників у досліджуваному наборі даних [3].

На основі аналізу літературних джерел у роботі сформований перелік основних факторів впливу цифровізації на ринок праці:

- автоматизація та зростання ролі штучного інтелекту;
- зміна попиту на навички та професії;
- цифрові платформи (Gig-економіка) та нові форми зайнятості;
- географічна трансформація ринку праці;
- цифрова нерівність (цифровий розрив).

На рис. 1 наведені складові кожного з основних факторів впливу цифровізації на ринок праці. Ці механізми впливають на структуру зайнятості, рівень продуктивності праці, характер трудових відносин і соціальну мобільність.

Розглянемо ці фактори більш докладно.

Цифрові технології та автоматизація поступово витісняють рутинні завдання, що виконуються працівниками, особливо у виробництві, логістиці та адміністративних процесах. Використання роботів знижує потребу у фізичній праці, що призводить до скорочення зайнятості у певних галузях.

Міжнародна федерація робототехніки (IFR) [4] пов'язує поширення використання роботів із такими чинниками: дефіцит робочої сили в багатьох розвинених економіках, перенесення виробництв назад із країн Південно-Східної Азії до Європи та Північної Америки (релокація виробництва) через перегляд ланцюгів постачань, зниження ціни на робототехніку, її «демократизація», що нівелює фінансові перешкоди.

<p><i>Автоматизація та III</i> - робототехніка - розробка інтелектуальних систем - розвиток творчих завдань для працівників</p>	<p>Основні фактори впливу цифрових технологій на ринок праці</p>	<p><i>Зміна попиту на навички та професії</i> - зростання попиту на технічні та аналітичні навички - стимулювання підвищення кваліфікації - поява нових секторів економіки та професій</p>
<p><i>Географічна трансформація</i> - створення віртуальних робочих місць - конкуренція на глобальному ринку</p>		<p><i>Цифрова нерівність</i> - нерівність доступу до цифрової інфраструктури - відсутність цифрових навичок - відсутність соціальної взаємодії при віддаленій роботі</p>
<p><i>Gig-економіка та нові форми зайнятості</i> - перехід до гнучких форм зайнятості, позаштатної зайнятості - заміна контрактної форми праці на проєктну</p>		

Рисунок 1 – Фактори впливу цифрових технологій на ринок праці

За даними IFR [4], найбільша кількість роботів на 10 тис. працівників припадає на країни південно-східної Азії: Південна Корея, Сінгапур, Японія, Китай. Серед країн Європи найбільше роботів у Німеччині, Швеції та Швейцарії (рис. 2). Найбільш розповсюджені роботи у таких секторах промисловості як: електроніка, автомобілебудування та металургія. Розповсюджені також і універсальні роботи (рис. 3).

Цифрові технології відкривають нові ринки та професійні напрями, зокрема в робототехніці, розробці алгоритмів, розумному виробництві, обробці даних,

кібербезпеці. Існує високий попит на фахівців у цих інноваційних сферах, тоді як роботи, що не потребують спеціалізованих навичок, поступово стають менш затребуваними.

Рисунок 2 – Кількість робіт на 10 тис. працівників у промисловості країн світу [4]

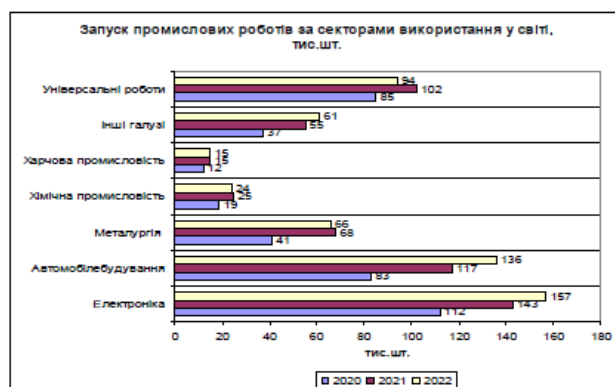

Рисунок 3 – Запуск промислових робіт за секторами використання за 2020-2022 рр. [4]

Крім того, автоматизація може підвищувати продуктивність праці, створюючи додаткові робочі місця у пов'язаних галузях (ефект компліментарності).

Працівники змушені освоювати нові цифрові компетенції, щоб відповідати вимогам роботодавців. На тлі цього виникає питання адаптації системи освіти. Традиційні навчальні програми часто не відповідають потребам цифрової економіки, що вимагає постійного оновлення знань і розвитку нових компетенцій. Так, у звіті Світового економічного форуму [3], попит на ряд професій/ролей зростатиме, а на інші – буде зменшуватись. До першої групи належать: аналітиків/науковців даних, спеціалістів зі штучного інтелекту та машинного навчання та спеціалістів з цифрової трансформації, тоді як ролі, що скорочуються, включають операторів із введення даних; адміністративних секретарів; банківських клерків, працівників бухгалтерії, та спеціалістів з нарахування заробітної плати, робітників складу, комівояжерів, охоронців. Зростає попит на професійне навчання протягом усього життя.

На показники ринку праці суттєво впливає також і поява бізнес-моделей, побудованих на онлайн-платформах. Платформи на кшталт Uber, Upwork чи Fiverr сприяють зростанню фрілансу та тимчасових контрактів. Цифрові інструменти дозволяють працювати віддалено, що змінює концепцію традиційного робочого місця. Ринку праці, заснований на тимчасових послугах, фріланс отримав назву гіг-економіки (gig-economy).

Гіг-економіка – це ринок праці, який характеризується тимчасовою, контрактною та фрілансерською роботами, а не постійними посадами. Люди заробляють гроші, надаючи роботу, послуги або товари на замовлення. Постачальники послуг та клієнти знаходять один іншого на цифрових платформах, прикладами яких є Uber, Upwork чи Fiverr. Робота або послуги у гіг-економіці може варіюватися від управління короткостроковою орендою приміщень, репетиторства, написання коду, керування послугами спільного

перевезення, доставки їжі або авторства статей для позаштатних працівників. Замість тривалої зайнятості в одній компанії працівники частіше залучаються до проєктної діяльності.

У 2020 році Gig-економіка значно зросла. Карантини через COVID-19 змусили людей працювати вдома та більше покладатися на покупки товарів і послуг онлайн, і ці тенденції збереглися після зняття обмежень. У 2020 році тільки в США налічувалося 59 мільйонів фрілансерів, а до 2028 року, за прогнозами, їх кількість досягне 90,1 мільйона. Крім того, 30 % компаній зі списку Fortune 500 покладаються на фрілансерів, щоб заповнити прогалини.

Згідно зі звітом Upwork [5], у 2023 році майже 64 мільйони американців, 38 % робочої сили США, були фрілансерами або працівниками концертів. Незалежні контрактники внесли 1,27 трильйона доларів в економіку США.

США, Великобританія, Бразилія, Пакистан і Україна входять до п'ятірки країн, де найбільше працюють фрілансери [6].

Також на трансформацію ринків праці впливають географічні фактори: створення віртуальних робочих місць, конкуренція на глобальному ринку. Віддалена робота дає змогу працівникам працювати в компаніях з будь-якої точки світу, що змінює локальні ринки праці. Цифровізація сприяє зростанню конкуренції між працівниками з різних країн. Завдяки цифровим технологіям працівники мають доступ до віддалених вакансій у будь-якій точці світу, що сприяє зростанню гіг-економіки. Відсутність стандартів працевлаштування у міжнародному контексті сприяє експлуатації працівників та відсутності соціального захисту. Крім того, після пандемії COVID-19 актуальною є тенденція релокації бізнесу – повернення виробництв з країн, де рівень зарплати низький, назад до країн Північної Америки та Європи, тим самим скорочуючи витрати на логістику, але підвищуючи попит на місцевого ринку праці.

Ще одним фактором трансформації ринку робочої сили є цифрова нерівність. Цифрова нерівність це розрив між групами населення у доступі до

інформаційно-комунікаційних технологій (КТ), навичках їх використання та можливостях отримання вигоди від цифрових інновацій. В умовах глобальної цифровізації цей розрив стає ключовим бар'єром для економічного, соціального та освітнього розвитку. Цифрова нерівність виникає через різну доступність інтернету, гаджетів та цифрової інфраструктури. У розвинених країнах частка користувачів інтернету значно вища, ніж у країнах, що розвиваються. Навіть за наявності доступу до технологій, брак цифрової грамотності може обмежувати їхнє ефективне використання. Наслідками цифрової нерівності є освітня нерівність через нерівний доступ до онлайн-освіти, економічна нерівність – зниження можливостей до вдалого працевлаштування, соціальна ізоляція через ігнорування сучасних форм комунікацій. Працівники без доступу до технологій або з недостатніми навичками стають менш конкурентоспроможними. Автоматизація сприяє розширенню можливостей у розвинених регіонах, тоді як менш розвинені зони можуть втрачати робочі місця.

Що стосується ринку праці України, за даними Європейської бізнес асоціації [7], у 2024 році 88 % опитаних роботодавців відкрили нові вакансії, 87 % опитаних роботодавців підвищили заробітну плату, 71% – відчули на собі дефіцит кадрів, 56% інвестували у розвиток персоналу. Основними тенденціями на ринку праці у 2024 році за результатами опитування є: дефіцит робочої сили, вищий рівень очікувань заробітної плати кандидатів, ніж пропозиції бізнесу, мобілізація, відтік персоналу закордон.

Розвиток цифрових технологій суттєво трансформує ринок праці, створюючи нові можливості, але також породжуючи значні соціальні виклики. Одним із ключових аспектів є автоматизація процесів, яка замінює ручну працю у багатьох секторах. Це призводить до структурного безробіття, особливо серед працівників з низькою кваліфікацією, чії професії найбільш схильні до ризику автоматизації.

Наукове видання

**СТАЛИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК: ІННОВАЦІЙНІ
ПІДХОДИ ТА СТРАТЕГІЧНІ ПЕРСПЕКТИВИ**

Колективна монографія

За загальною редакцією
доктора економічних наук, професора Т.В. Полозової

Редактор
кандидат економічних наук, доцент О.В. Мурзабулатова

Комп'ютерна верстка – Мурзабулатова О.В.

Матеріали збірника публікуються в авторському варіанті

Файл надано:
Харківський національний університет радіоелектроніки,
Кафедра економічної кібернетики та управління економічною безпекою,
61166, Україна, м. Харків, пр. Науки, 14,
тел. (057) 702-14-90,
e-mail: sser.conf@gmail.com

Підп. до друку 25.12.2024. Формат 60x84 1/16.
Друк цифровий. Ум. друк. арк. 25,11.
Тираж 100 прим. Ціна договірна.

Віддруковано в типографії ФОП Андрєв К.В.
61166, Харків, вул. Богомольця, 9, кв. 50.
Свідчення про державну реєстрацію
№ 24800170000045020 від 30.05.2003.
ep.zakaz@gmail.com
тел. 063-993-62-73